

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 stot. oemrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. —, oglasi denarnih zvezlov po L. —, Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj po L. —. Oglasi naročila in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Izhaja — izvenredni ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošiljajo uredništvu. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izjajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcijska lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročilna značka na mesec L. 7.—, pol leta L. 32.— in celoletno L. 60.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Problemi zunanje politike

Agja. — Teoretično je namen vsake zunanje politike, zagotoviti v državi organiziranemu ljudstvu gospodarsko in kulturno življenje na doseženi stopnji razvoja in razširiti podlage tega blagostanja sporedno z naraščanjem prebivalstva in z naraščanjem potreb. V smislu te opredelbe je namah jasno, da je ravno v Italiji zunanja politika zelo važen činitelj. Za dano število prebivalstva domača produkcija niti od daleč ne daje potrebne množine blaga. Poleg tega pa se prebivalstvo razmeroma hitro pomnožuje in s širjenjem kulture naraščajo tudi potrebe intenzivno. Vnanja politika ima torej dela čez glavo. Sledeče možnosti so dane v teoriji: 1. Del prebivalstva se izseli v tuje države. 2. Država si pridobi tuja ozemlja, da v njih naseli svoje ljudi. 3. Ljudje ostanejo doma, uvažajo surovine, jih predelavajo in izvažajo s povišano vrednostjo; iz te razlike krijejo primanjkljaj domačih tal. 4. Ljudje si pridobe oziroma nalože kapital zunaj države in uvažajo v deželo vsakoletni donos. Vse te načine mora Italija uporabljati, da obdrži nad svojo gospodarstvo. Oglemo si vsakega posebej:

Italijanski izseljenci žive po celem svetu raztreseni, radi pošiljajo domov denar, za stalno kolonizacijo pa nimajo niti srca niti volje. Na Ameriko tudi ni mogoče računati za dolgo dobo naprej, ker je odprta vsem, ne samo Italijancem, ter je že močno nasičena ljudstva. Vsekakor pa se bo v Franciji odprla bolj na široko prilika za stalne izseljence. Tam bi se Italijani tudi veliko lažje prilagodili deželi, jeziku in običajem, kakor drugod. Če zamude priliko oni, to norabijo Nemci, kajti Francija umira na lovorovi stelji. Na izseljevanje v druge kraje v širšem obsegu pa Italija ne more misliti.

Italijanska vnanja politika je že dolgo šla za tem, da razširi obseg države. Teorija o zaključnem etnografskem ozemlju je v zunanem ministertvu že davno opuščena. Italija si je vzela del nemške in slovanske zemlje in si je hotela vzeti še veliko več (Dalmacijo, Albanijo) pod raznimi pretvezami, ki so v diplomatskih odnošajih in obravnava navadne, v resnici pa jo je gnala želja po novih tleh, da si otvori nove gospodarske možnosti in okviro lastne suverenosti. Hotela je tudi kose turške države, pa »zvesti« zavezniški so jo pustili oditi prazno od zelene mize. Na Dalmacijo pa italijanska javnost še zmerom računa.

Za uvoz surovin ter prodajo izdelkov pa je potrebna le mirovna politika trgovskih in finančnih pogodb. Glede tega ima Italija pred nosom tržišče na Balkanu. Pravtako glede četrte točke, ki smo jo zgoraj označili, namreč glede naložbe italijanskih kapitalov v inozemstvu je Balkan dokaj pripraven. Toda glej smolo! Na tem pisnem Balkanu se je osnovala obsežna država Jugoslavija, ki preživlja bujno pomlad kapitalizma. Ta kapitalizem hoče sam vladati, sam rasti, sam hoče doseči višine drugih evropskih kapitalizmov. Italijanskemu kapitalu nudi premalo mesta na slovenskem hrbišču. Zato je zunanje politični interes Italije, da se Jugoslaviji onemogoči rast in procvit. Balkan mora biti razcepljen, razkosan, razdejan, slaboten, navdušen in srdit, samo ne prebrisan in praktičen gospodar. Italijanski politiki je simpatična Radićeva kmečka republika, Čokorilova samorska zadovoljnost, Frankova habsburgijada in slični pojavi. Zato je Italija dosledna nasprotnica jugoslovenskih koristi, tako glede Koroske, glede Maribora, Radgone, Baranje, Banata, Črne gore, Albanije in sploh vseh sedanjih in prihodnjih vprašanj jugoslovenske politike z izjemo vprašanja Habsburžanov.

Jugoslavija
Poverjeništvu za pravosodje v Ljubljani ukinjeno.
BELGRAD, 13. Ministrski svet je odobril predlog ministra pravde, da se takoj ukine poverjeništvu za pravosodje v Ljubljani. Posle poverjeništvu prevzame posebno odloženje ministrstva pravde s sedežem v Ljubljani, dokler ne bo izvedena nova organizacija pravosodne uprave.
Zakonski načrt o ustroju armade.
BELGRAD, 13. Glavni generalni štab je izdelal zakon o vojski in ga predložil ministertvu vojne mornarice. Zakon se bo še enkrat pregledal, izpopolnil in eventualno izpremenil. V to svrhu se sestavi posebna komisija, v kateri bodo čefi vseh oddelkov vojnega in mornariškega ministertva. Nato bo predložen zakonodajnemu odboru.
Zakonski načrt o državnem svetu.
BELGRAD, 13. Na seji ministrskega sveta sta bila sprejeta zakonska načrta o državnem svetu in upravnih sodiščih.
Zdravniški kongres v Ljubljani. Boj tuberkulozi
Na zdravniškem kongresu v Ljubljani se je sklenila sledeča resolucija:
1. Minister za narodno zdravstvo, kot najkompetentnejši faktor, se naproša, da osnuje jugoslovenski centralni komite za pobijanje tuberkuloze. Ta komite ima pravico, ustanavljati po potrebi tudi podkomiteje.
2. Sedež centralnega jugoslovenskega komiteja naj bo eno jugoslovenskih univerzitetnih mest.

Kakršen je položaj danes, ima Italija dovolj politične in gospodarske moči, da Jugoslavijo drži na tleh. Od tega ima tudi tekoče koristi, ker dobršen del jugoslovenske zemljiške rente použije ona. Veliko politično vprašanje pa je, ali bo ta sijajna konstelacija ostala za dogletno dobo. O tem pa moramo dvomiti, in to je, kar nas v tem članku zanima.

Politika v srednji Evropi gre svojo pot brez ozira na koristi Italije. Noben političen novinec ne veruje, da bi Avstrija ostala takole zaslužnjena, kakor so določili v Parizu. Samo dvojno je mogoče: ali se združi z Nemčijo ali pa postane zopet središče obdonavske velesile. V prvem slučaju bo Nemčija preskočila igraje Romulov plot od Beljaka do Trsta; ves ožen italijanskega nacionalizma ne bo mogel zadržati nemškega pohoda na Trst. Seveda pripade v tem slučaju Nemčiji odločen vpliv na Jadranu sploh. In Nemci to hočejo! Če pa se oživotvori spet obdonavska velesila, pripade njej vsa dedščina stare Avstrogrške z izjemo Galicije in morda Bosne. To hočejo pa plemeniti zaveznički in kuratorji malih narodov: Francozi in Angličji, prvi zato, ker so slepi, drugi pa zato, ker preveč bistro vidijo. Nemci bodo tudi s tako rešitvijo zadovoljni, Italija pa bo v obeh slučajih podlegla. Ona mora torej vzdrževati ta nevzdržljivi status quo v srednji Evropi. Zato smo videli, da je nastopila proti anglo-francoskim poskusom v Zapadni Ogrski, zato je podpisala konvencijo s Čehi in Jugoslovenci proti Habsburžanom. Tako je ona v tej točki vsled svoje tragičnega položaja postala proti lastnim čustvom edina zaveznica Slovanov, dočim se ves ostali svet druži proti njim. Ironija zgodovine!

Če preudarimo položaj Jugoslavije sam na sebi, je tudi status quo nemogoč za daljšo dobo. Za samostojno velepolitiko je premajhna in prešibka. Vsa leži ob morju in vse izhoda ima zaprte. Vsa polna je naravnih bogastev in ves letni donos ji ne zadostuje, ker ni sama sebi gospodar: prijateljski in sovražniški plačuje težke tribute. Ona je edina v srednji Evropi, ki ne misli resno na Trst in Reko, zato ker ne more in ne sme. SHS je torej za italijansko vnanjo politiko izmed vseh najbolj ugodna formula za srednjo Evropo, potem ko se je morala odreči idealu popolne atomizacije Balkana. Za Jugoslovene pa, če niso s tem stanjem zadovoljni, preostaja le združenje z Bolgarijo, da dobe vsaj eno roko prosto, če ne, pa morajo sami osvoboditi si angleško teorijo ter s Čehi vred potegniti nase politično prevlado v donavski državi.

Italijanska vnanja politika stoji danes potemtakem pred novimi in težkimi problemi. Če noče sama pospešiti prevrata na staro, mora lojalno priznati najprej že obstoječo kraljevstvo SHS, odreči se mora podpihovanju srbskega in hrvatskega separatizma. Da, morala bi belgrajsko vladno celo podpirati, da se ta gonja zatre: kajti prvi dan, ko se Hrvti ločijo od Srbov državopravno, pride Avstrija z ekspresom na Dunaj. Tudi temu se mora Italija vdati, da se Bolgari pridružijo Jugoslaviji. To bi bil zaenkrat najbolj uspešen udarec proti angleško-francoskim načrtom. Italija bi tako državo Južnih Slovanov priznala za sebi enakovredno, nehala bi jo traktirati kot nekaj sosednji neobdiganega ter se z njo pogodila za znošnjivo medsebojno življenje.

Odkrito povedano: od sedanjega režima ne pričakujemo, da bi ubral tako politiko. Vemo pa, da staremu liberalizmu bije zadnja ura. Na vlado bodo prišli drugi, mlajši in radovedni smo, če bodo znali kaj več zemljepisja in zgodovine.

3. Komite naj išče stike z internacionalnim udruženjem za pobijanje tuberkuloze.
4. Država naj pokliče v ta komite same strokovnjake in naj ga materialno najizdatneje dotira.
5. Ves boj in vsa organizacija se ima osredotočiti v tem komiteju.
6. Boj države in njeno sodelovanje se naj kristalizira v sledečih točkah:
a) Socialna zakonodaja mora biti prožeta v vseh panogah z idejo boja proti tuberkulozi. V tem oziru je omeniti zlasti: stanovanjsko vprašanje, nadzorstvo industrije, zavode za neozdravljive, ki se naj priklopijo le bolnišnicam, sanatorijem za ozdravljive itd.
b) Osnuje naj se pri eni ali dveh medicinskih fakultetah stolica za proučevanje tuberkuloze, ki imej namen, proučevati tuberkulozo, vzgajati specialiste za zdravljenje in strežništvo in kot eno najvažnejših nalog, z vsemi sredstvi popularizirati boj proti tuberkulozi.
c) Statistiko in kataster naj država brezhibno organizira.
d) Končno veljaj za državo načelo: Spremljaj vsakega državljanca profilaktično od rojstva do groba.
Sledila so predavanja o tuberkulozi. Naj navedemo v naslednjem nekoliko podatkov iz predavanja šefa statističnega oddelka v Belgradu dr. G. Bogiča, o statistiki tuberkuloze v Sloveniji, iz katere je razvidno, da zahteva tuberkuloza v Sloveniji zelo znatne žrtve. V letih 1908. do 1919. je umrlo v Sloveniji na raznih formah tuberkuloze skupno 36.478 oseb, ali povprečno 3040 na leto. V glavnih mestih Ljubljana, Celje, Maribor in

Ptuj je umrlo v istem času za jetiko 5154 oseb, ali povprečno 429 na leto. Od skupnega števila umrlih po mestih in na deželi je bilo 15.165 moških in 15.872 žensk, za 5441 oseb pa ni znan spol. Na tisoč prebivalcev je umrlo v Sloveniji brez Guštajna in Prekmurja na tuberkulozi v letih 1908. do 1914. v mestih 5.74, v okrajih pa 2.93, v letih 1915. do 1918. v mestih 5.49, v okrajih 2.68, leta 1919. v mestih 4.85, v okrajih 2.50, ali skupno v letih 1908. do 1919. v mestih 5.59, v okrajih 2.77 oseb. V Celju je umrlo za jetiko v dobi 1907. do 1919. na tisoč prebivalcev 8.6, v Ljubljani 5.10, a od teh preko 50 odstotkov tujevc. V Ptuj 4.56, v Mariboru 4.12. V političnih okrajih je bila v istem času največja umrljivost za tuberkulozo v radovljiškem in kranjskem (4.40, oziroma 4.20 od tisoč prebivalcev), najmanjša v kočevskem. Na deželi je bila umrljivost znatno večja nego po mestih do starosti 15 let, od 15 do 70 let pa nižja. Po mestih je umrlo za jetiko največ oseb v starosti od 31 do 50 let, na deželi pa od 16 do 30 let. Posebno pljučna, kostna in abdominalna tuberkuloza je zahtevala na deželi več žrtev nego po mestih. V ljubljanski prosekturi je bilo od 1910. do 1921. obduciranih 6170 mrličev, od teh 1457 jetičnih.

Rusija

Izvažanje zlata iz Rusije

LONDON, 14. Listi objavljajo poročilo iz Stockholma, po katerem se je zopet začelo izvažati zlato iz Rusije. Na Švedsko so že prišle velike množine ruskega zlata, ki se bo porabilo za kovanje švedskega denarja.

Mahno ubit

Iz Petrograda poročajo, da so znanega ruskega četovodjo Mahno ubili njegovi lastni pristaši. Mahno je igral važno vlogo v ruski revoluciji. On ni pripadal prav za prav nobeni stranki, marveč je s svojimi četami prehajal zdaj na stran bolševikov, zdaj na stran njih nasprotnikov, kakor je ravno prilika nanesla, ali še bolje povedano, kakor mu je ravno skočilo v glavo. Ker so bile njegove čete, s katerimi je vojskoval v južno-zahodnem delu Ukrajine, precej množične, je njegovo postopanje bilo večkrat odločilno in je enkrat, ko se je v začetku Wrangelove ofenzive izneveril bolševikom in stopil na stran Wrangelja, povzročilo težek poraz rudeče vojske.

Italija

Italijansko-jugoslovenski dogovor glede ribolova

PULA, 14. Včeraj je bil na Brionih podpisan italijansko-jugoslovenski dogovor glede ribolova na Jadranu. Za Italijo so bili prisotni drž. poslanec prof. Fulco Tosti di Valminuta kot predsednik delegacije; prof. Gustav Brunelli, višji nadzornik ribolova v Rimu; grof inž. Justinijan Bullo, predsednik benečanske družbe za ribolov; Andrej Davanzo, predsednik družbe za ribolov v Trstu.

Jugoslavijo so zastopali drž. poslanec dr. Ivo Kristelj, predsednik jugoslovenske delegacije; dr. Milan Lazarevič, kabinetni načelnik v ministertvu za obrt in trgovino; nadzornik Budislav Stupar, pristaniški kapitan v Splitu; Ivan Paštrovič, višji nadzornik za ribolov v Bakru; Maksimilijan Sardelič, nadzornik ribolova v Bakru.

Po podpisu dogovora je dr. Ivo Kristelj pozdravil v daljšem govoru italijanske delegacije in jih naprosil, naj sporečijo italijanski vladi zahvalo jugoslovenskih delegatov za vlijuden sprejem s strani italijanskih oblastev. Izrazil je željo, da bi se tudi nadaljnja pogajanja med Italijo in Jugoslavijo vršila tako prijateljski, kakor so se ta.

Grof Forti se je zahvalil predsedniku jugoslovenske delegacije, proseč ga s svoje strani, da izrazi zahvalo italijanskih delegatov jugoslovenskim oblastvom v Dalmaciji za njihovo vlijudnost.

Dogovor, katerega točna vsebina še ni znana, ni trajen, temveč se bo določal čas njegove veljave od časa do časa sporazumno med italijansko in jugoslovensko vlado. Italija bo imela po tem dogovoru pravico do ribolova v jugoslovenskih vodah, Jugoslavija pa v vodah okoli Lastovega. O ribolovu v reških vodah se v dogovoru ne govori, ker se bo moralo to vprašanje rešiti sporazumno z reško vlado.

Jugoslovenski delegati so odpotovali ob 2 ponoči z Brionov.

Francija

Sestanek medzavezniške komisije za pomoč Rusiji

PARIZ, 14. »Temps« piše, da se bo medzavezniška komisija za pomoč Rusiji sestala v četrtek popoldne pod predsedništvom Nonlensa. Vsako predvidevanje o stališču, ki ga bo zavzela komisija glede odgovora sovjetski vladi je vsaj prenapetost. Prihodnji petek se bo sestal v Ženevi pod predsedništvom Nansena odbor, ki je bil sklenil, da odputuje Nansenova komisija v Rusijo. Člani italijanske delegacije v odboru za pomoč Rusiji, ki se sedaj nahajajo v Italiji, so brzojavno pooblastili g. Garbassa, da zastopa Italijo na četrtekvi seji.

Lansing svetovalec kitajske delegacije na washingtonski konferenci
PARIZ, 14. »Temps« javlja iz Washingtona, da je kitajska vlada prosila Lansinga, naj spreime čast svetovalca

kitajske delegacije na washingtonski konferenci. Lansingov odgovor ni še znan.

Stavka v francoskih suknarskih podjetjih
PARIZ, 14. Minister dela je sprejel včeraj zastopnike delavskih sindikatov, ki so prizadeti pri stavki suknarjev v Roubaixu in Tourcaingu. Minister jih je vprašal, ali bi se ne hoteli sestati z zastopniki industrijalcev. Delavci so izjavili, da bi sprejeli povabilo na sestanek, katerega so zahtevali že v začetku glasovanja.

Anglija

Irsko - angleška pogajanja

LONDON, 14. Uradno se javlja, da sta imela dva sinfeinvska delegata danes pogovor z Lloydom Georgeom v Gaislachu. Razprava se je vršila o nekaterih točkah, ki se tičejo konference, ki jo je predlagala angleška vlada. Sinfeinvske zastopniki so se vrnili v Dublin, da razložijo irski vladj mnenje Lloyd Georgea o spornih vprašanjih.

Potovanje angleške parlamentarne komisije v Egipt

LONDON, 14. Včeraj je odpotovala parlamentarna komisija v Egipt, da uvede preiskavo o tamošnjem položaju.

Angleški delavci na Francoskem

LONDON, 14. Včeraj je odpotovalo v Francijo dvesto brezposelnih bivših angleških vojakov v Franciji, kjer bodo zaposleni pri delih v razdejanih krajih.

Zarota turških nacionalistov. — Ententa bo posredovala?

LONDON, 14. »Times« javlja iz Carigrada, da so angleška oblastva razkrila zaroto turških nacionalistov, ki so se nameravali polastiti zavezniškega vojnega materiala v Carigradu in nestopiti proti zaveznikom.

Isti list pravi, da bi morala ententa posredovati v grško-turškem sporu.

Švica

Zborovanje vojnih pohablencev v Ženevi

ŽENEVA, 14. Tudi dni so se sestali v Ženevi delegati mnogih društev vojnih pohablencev, ki so razpravljali o vprašanju zaščite vojnih pohablencev, ki imajo mednarodni značaj, ker je to vprašanje enako v vseh vpojajočih državah. Na sestanku se je sklenilo, da je potrebno zbrati tozadevne mednarodne podatke. Tozadevno vprašanje je bilo naslovljeno na mednarodne delovne urade. Druga vprašanja se bodo eventualno naslovlila na razne organizme Zveze narodov.

Nemčija

Odposlanstvo nemškega rdečega križa v Rusiji

BEROLIN, 14. Danes je odpotovalo v Petrograd železničarsko odposlanstvo nemškega rdečega križa.

Nemško - letiška pogajanja

RIGA, 14. Vesti iz nemškega vira, da namerava Letiška skleniti z Nemčijo pogodbo za posojilo, niso resnične. Nemčija in Letiška se sedaj pogajata o izvršitvi nemško-letiške pogodbe iz leta 1920., s katero se je Nemčija obvezala, da bo plačala Letiški škodo, povzročeno v vojni in da ji bo dela na račun odškodnine blago na upanje.

Kar pa se tiče nemško - letiško - litvinskega dogovora glede direktnega železniskega prometa, bo ta dogovor stopil v veljavo 10. oktobra 1921.

Erzbergerjevi morilci ugotovljeni.

MONAKOVO, 14. Preiskovalni sodnik je ugotovil, da sta Erzbergerjeva morilca trgovca Henrik Scholz iz Sossfelda, star 28 let in dijaka Henrik Tilleson iz Kolina, star 27 let. Morilca sta doslej stanovala v Monakovem, a sedaj se skrivata v Berlinu. Arretirani so bili člani njune obitelji, in sicer vdova in nekoliko sinov, katerih najstarejši je gojenec vojaške šole. Arretiranci so obtoženi, da so bili v zvezi z morilkoma. Domnevna morilca sta bivša častnika.

Atentatorja na Erzbergerja sta baje stanovala v minulem aprilu v neki hiši v Maksimilijanovi ulici. Nekateri znaki, kakor Schalovega spačeno uho in Tillesonov abnormalni nos so olajšali zasledovanje njunih sledi do Monakovega. Morilca sta zapustila sredi mesta, ne da bi bila koga o tem obvestila. Pustila sta doma tudi svoje prtljago. Preiskava v njunem stanovanju je prinesla na dan dovolj materiala za dokaz njune krivde.

Avstrija

Avstrijsko - madžarski spor

PARIZ, 14. »Temps« objavlja poročilo avstrijske vlade glede odgovora madžarske vlade ententi, v katerem se ugotavlja, da je dal povod neredom v Zapadni Ogrski obup domačega prebivalstva. Avstrijsko poročilo pravi, da ni samo njegova dolžnost, da pobija o trditve in da prepriča ugotovitev resnice ententi. Avstrijska vlada upa, da bodo ententne velevalisti znale prav oceniti madžarsko oboževanje.

Delovanje italijanskega ministra vnanjih stvari na Dunaju

DUNAJ, 14. Italijanski minister vnanjih stvari markiz Della Torretta se je

včeraj sestal s člani avstrijske vlade in z zastopniki zavezniških vlasti na Dunaju. Markiz Della Torretta se je nato udeležil privatnega obeda na francoskem poslaništvu. Nocoj je predsednik republike Hainisch pozval markiza k večerji, katere se je udeležil ves diplomatski zbor.

Zveza narodov

Odnosaji med vodstvom Zveze narodov in mednarodnim delovnim uradom
ŽENEVA, 14. Na snočni seji komisije za bilanco Zveze narodov se je vršila zelo burna razprava.

Sir William Mayr, zastopnik Indije, je predlagal, naj bi bil... mednarodnega delovnega urada proučevala in odobravala ne samo upravno vodstvo tega urada in zbor Zveze narodov, temveč tudi vodstvo Zveze narodov. Noblemair je pobujal ta predlog, poudarjajoč, da vsebuje izraz nezaupanja v mednarodni delovni urad. Pripomnil je, da se mora ta predlog odkloniti tudi iz pravnih vzrokov, ker je v navzkrižju s členom mirovne pogodbe, ki priznava mednarodni delovni urad. Noblemair je nadalje izjavil, da je nasproten Mayrovemu predlogu predvsem iz političnih vzrokov, ker danes se mora vsak odločno izogibati vsakemu predlogu, vsakemu ukrepu in tudi vsaki besedi, ki bi mogla sedaj zmanjšati ugled Zveze narodov.

Albere Thomas, ravnatelj mednarodnega delovnega urada, ki se je tudi udeležil seje, je s svoje strani izjavil, da so bile finančne določbe, ki veljajo za mednarodni delovni urad, odobrene v minulem letu od vodstva Zveze narodov in od Zveznega zbora in da je neodvisnost mednarodnega delovnega urada od Zveze narodov potrjena v prvem členu pogodbe. Govornik je izjavil, da ga je Mayrov predlog presenetil, ker so sedaj zastopane v mednarodnem delovnem uradu močne delavske organizacije, ki zastopajo koristi milijonov indijskih delavcev. Te organizacije so v najboljših odnošajih z mednarodnim delovnim uradom.

Mayrov predlog je bil na koncu seje odklonjen z veliko večino glasov.

Predlog čehoslovaškega zastopnika v Zvezi narodov sprejet

ŽENEVA, 14. Podkomisija za pravno pravilnika Zveze narodov je odobrila snoči v nekoliko izpremenjeni obliki Benešov predlog glede ustanovitve skupin posameznih držav v Zvezi narodov, ki imajo skupne interese. Te skupine bodo, seveda, pod nadzorstvom Zveze narodov.

Zbor Zveze narodov

ŽENEVA, 14. Včeraj je zbor Zveze narodov nadaljeval splošno razpravo o tajniškem poročilu. Avstralski zastopnik Bruce se je pridružil besedam lorda Roberta Cecilia in izrazil željo, da bi prišel čas, ko bodo veliki državniki prihajali pred Zvezo narodov, da razpravljajo o svetovnih vprašanjih. Bruce je nadalje izjavil, da je Avstrija vedno zapuala v pravičnosti Zveze narodov in v razsodišču, ker mednarodni spori se morajo reševati potom razsodišča. Govornik je poudarjal, da je kritiziranje, da se Zveza narodov bavi z preveč vprašanji, nekoliko upravičeno. Ne sme se pozabiti, da je njen glavni namen narediti napovedovanje vojne bolj težavno. Zato ni treba preveč razpisovati moči. Vkljub težkočam mora Zveza rešiti svojo nalogo, ker vsi narodi hočejo mir. Dve glavni sredstvi, s katerima razpolaga Zveza za izvrševanje svojih ciljev, sta blokada in razglaševanje njenih sklepov.

Kanadski zastopnik Dobert je čestital Zvezi narodov zaradi njenih dosedanjih sklepov, med katerimi je najvažnejši sklep glede ustanovitve mednarodnega razsodišča.

Wilmington je izjavil, da se bodo vpoštevali ugovori proti delovanju vodstva, katero je vedno želelo zajemčiti mir. Govornik je ob zaključku svojega govora poročal o delovanju komisije za razorožitev in izrazil svoje zadoščenje nad njenim dosedanjim delovanjem.

Seja se je zaključila ob 17.

Mala Azija

Grki se umikajo.

CARIGRAD, 14. Listi javljajo iz Angore, da se Grki nameravajo umakniti na svoje stare postojanke pri Eski Šejru. Grški vrhovni štab smatra baje, da je nemogoče nadaljevati boj v sedanjih postojankah.

LONDON, 14. Kakor javlja »Times« poročevalec iz Carigrada, so izgubili Grki v zadnji bitki pri Sangeriost 18.000 mož, a Turki 12.000.

V slovenski družini slovenski jezik!

Razvoj italijanskega socializma

Italija z napeto pozornostjo opazuje gibanje italijanske socialistične stranke, ki je najmočnejša politična skupina v državi. Komaj osem mesecev je preteklo, odkar se je komunistično krilo odcepilo in že grozi nov razkol, ki ga diktira Nikolaj Lenin. V tem važnem hipu je počelo, pogledati nazaj in preleteti z očmi pot, ki jo je napravilo socialistično gibanje v Italiji.

Prvič je stopil na plan marksistični socializem leta 1880, ker je italijanska skupina, ki se je odcepila od (prve) anarhistične Bakuninove internacionale, na zboru v Bologni ustanovila Delavsko stranko. Ta je pa živila le deset let. Že na zboru v Raveni l. 1890 je izpremenila svoje lice. Pokazala se je namreč potreba, zbrati vse socialistične sile, tudi one, ki niso mogle doslej vstopiti v okvir Delavske stranke. Leto pozneje je bila ustanovljena »Stranka italijanskih delavcev«; anarhisti so morali zapustiti vse organizacije. Centralna postava mlade stranke je bil tedaj Filippo Turati. Leta 1893 je stranka že zrela za nov krst, imenuje se »Socialistična stranka italijanskih delavcev«. Na zboru v Reggio Emilia sklene nasledovati intrinzično taktiko, odkloni vsako sodelovanje z drugimi strankami, se proglasi za revolucionarno stranko, katere končni cilj je, polastiti se državne moči in izvesti socialno revolucijo.

Crispijeva vlada odgovori z zakonom proti prevaratnim organizacijam. V oktobru 1894 razpusti vse socialistične organizacije, stranka preneha. Že 13. jan. 1895 se zbera glavarij socialistov na tajnem zboru v Parmi, sklenejo obnoviti stranko in jo krstijo priprosto »Italijanska socialistična stranka«. Pri volitvah spomladi 1896 naraste število socialističnih glasov od 26.000 na 70.000, mesto 6ih gre 10 poslancev v boj proti izjemnemu zakonu. Dve leti pozneje dobi stranka že 15 mandatov. Ob zatonu devetnajstega stoletja gre stranka skupno z demokratskimi skupinami v boj za volilno reformo in leta 1900 stopi 32 socialistov v zbornico.

Dvajseto stoletje so otvorile socialistične množice z velikim kongresom, ki se je vršil septembra 1900 v Rimu.

Ta kongres je bil pregled in potrditev idejne in praktične dedščine, ki si jo je nabrala stranka v dvajsetletni borbi. Maksimalni in minimalni program je bil določen na kongresu. Toda po tem znamenitem zboru se je razpočil temelj stranke in odprl se je prepad, ki deli reformiste in revolucionarje. Revolucionarji so čutili, da je maksimalni program oropan vsake veljave po zmernih določbah praktičnega minimalnega programa, — reformisti so pa zahtevali, da

mora stopiti maksimalni program kot zadnji, stoletni cilj, v ozadje, če naj stranka izvede vsaj del minimalnega programa. Prvi spopad med obema strankama se je izvršil, kot navadno, na parlamentarnem torišču. Reformisti so začeli podpirati Zanardellijevo ministrstvo, kljub temu da je bil zbor stranke v Reggio Emiliji sklenil, da socialistični poslanec nikdar ne more glasovati za vlado. Na čelo reformistov je stopil Turati in je začel poudarjati, da more ostati stranka enotna le tedaj, če proti anarhoidom (tako je imenoval nasprotno strujo) uporabi sklep geneveškega kongresa, da so vsi izključeni iz socialistične stranke. Toda kongres v Imoli l. 1902 je sicer velikodušno odvezal parlamentarno skupino vseh očitkov, da ne guje ministerializem, ni pa sklenil nikakih ukrepov proti revolucionarni smeri. Spor je zorel dalje, na kongresu v Bolonji (1904) je prišlo do odkritega boja. Turati ni skrival, da smatra, da je prišel ugoden trenutek za popolno ločitev. Tokrat se je zmotil: njegov nasprotnik Enrico Ferri je z dnevnim redom, ki so ga podpirali revolucionarji vseh skupin in pobijali vsi reformisti, prodlr z veliko večino, a se je izognil razkolu s tem, da je poudarjal »v solidarnem delu vseh socialistov« enotnost stranke. S takimi resolucijami so italijanski socialisti skozi dvajset let lepili počeno barko.

Rimski zbor stranke (1906) bi imel končnoveljavno rešiti visoci spor. Reformisti so znanstveno utemeljevali svoje stališče, revolucionarji so jih hoteli prisiliti do odločilne bitke s tem, da so vedno bolj radikalizirali gesla; vstal je revolucionarni sindikalizem s strašnim orožjem splošne politične stavke in direktne akcije. Tik pred kongresom pa se je ustanovila tretja tvorba — zlata sreda. Mnogi z leve in desne so se bili približali, se spoznali in se zbrali krog poslanca Morgarija in so oznanili, da hočejo rešiti enotnost stranke in čistost marksističnih načel. Ljudje, ki so v Imoli in Bolonji hoteli zabrisati vse sledove razpora, so splavali na vrh. Toda tudi integralna formula se ni obnesla, stranko so vedno bolj pretresali stari idejni spori. Opažati je bilo, da reformizem polagoma, a stalno prodira, toliko časa, da premaga na kongresu v Firenci (1908) tako revolucionarce, kakor integralce. Leto pozneje pride 41 socialistov v parlament in prvič je socialist (Andrea Costa) podpredsednik zbornice. Zmerna smer stranke je dobila novo pritrldilo dve leti potem na milanskem kongresu, katerega vodilni duh je bil Bissolati. Revolucionarna struja pa ni bila mrtva, potajno je zbirala sile in čakala ugodnega hipa, da plane na dan.

nasproti italijanski državi nič bolj, kakor če bodo videli, da zna država izpolnjevati bistvene naloge državne oblasti in te so: vzdrževanje javnega reda, čuvanje vseh pravic posameznika, stroga in nepristranska izvršitev pravice, izključna raba oborožene sile. Vsak naš pogrešek v tem pogledu nam ne more nasproti tem narodnostim prinesiti nič drugega, nego veliko škodo. Ako bi pa naši pogreški postali sistematični, tedaj bi postala ta škoda naravnost nepopravljiva. Na tem mestu se nečemo spuščati v razprave o ciljih in o taktiki naše politike nasproti neitalijanskim narodnostim, zakaj to vprašanje je veliko pretežno in predelikatno, kakor da bi se moglo obravnavati kar tako mimogrede. Zadostuje naj, če rečemo, da bi ne smela ta politika — nedotaknjeni morajo seveda ostati poglavitni pogoji varnosti prestiža države — nikdar oddaljiti od tradicij italijanskega preporeda, iskrenega in značilnega duha, ki daja preporodu v zgodovini njegovo glavno veljavo, in to so idealizem prava, spoštovanje narodnosti in svobode. Nasprotno trdi lahko samo človek, ki se spušča, kakor teoretiki italijanskega nacionalizma, v Italijanu tuje brezplodno gruntanje in se izgublja v abstraktnosti ter končno zgubi stik s tradicijami italijanskega naroda in celo izrečno zanikuje njih načela. Ker smo mi Italijani, nasledniki — četudi inferjorni — Ca-

vourjev, Garibaldijev in Mazzinajev, si novi in dediči liberalne misli in teorije narodnosti in pravic posameznika, mi ne bomo mogli vladati Nemcem na Gornji Adiži in Slovanov v Istri nikoli z avstrijskimi, nemškimi ali ruskimi metodami, ampak bomo morali biti še in vedno Italijani: kar ne pomeni in ne more pomeniti, da bi se ne znali ganiti in se ne mogli braniti. Ampak, ko smo to povedali — in dobro je bilo, da smo to povedali — opozarjamo, da je vprašanje, katerega smo se danes lotili, drugačno. Vzemimo celo, da je ta nesmiselna predpostavka pravilna, da je namreč za tiste kraje najbolj priporočljiva kolonizacija na nemški način ali pa caristična samovlastnost, celo asirska deportacija in uničevanje na debelo po turško — balkanskem vzorcu, bi se teh metod kljub temu smela posluževati država, in sicer edinole država.

Mednarodni kongres zadrug

Te dni se je vršil v Bazlu (Švica) mednarodni kongres zadrug, in sicer prvič krat po svetovni vojni. Zadnji kongres se je vršil l. 1913. v Glasgowu na Angleškem. Ta kongres znači konec langlueške nadvlade v mednarodnem zadrugnem gibanju, kar se izraža v tem, da za predsednika kongresa ni bil izvoljen angleški delegat, kakor je bilo do sedaj vedno v navadi, marveč Holandec Goethard. Svoje nadvladje so Angležji izgubili prič radi tega, ker so bile v večjem številu zastopane zadrugne organizacije drugih narodov, in drugič vsled razcepljenosti med angleškimi delegati. Ti so namreč prišli na bezzelski kongres razcepljeni v dve struji, v konservativno in radikalno, in so tudi o raznih resolucijah ločeno glasovali.

Predvsem se je razpravljalo o stališču, ki naj ga kongres zavzame nasproti ruskim zadrugam. Nekateri so bili mnenja, da se ruski delegati ne morejo priznati, ker da je sovjetska vlada podražila ruske zadrugne, vsled česar so iste izgubile svojo neodvisnost in ne morejo posiljati na kongrese svojih pravih zastopnikov. Kot povod temu je služil slučaj, da je ruska vlada poslala svoječasno na angleško-ruska pogajanja glede trgovskih zvez Krasina kakor zastopnika ruskega »centrosojuz«. Edina ruska zastopnica na kongresu, Ploneceva je pojasnila, da so ruske zadrugne s l. septembrom zopet postale samostojne. Angleški zastopniki, katerim se je poznalo, da jim gre predvsem za to, da se na vse načine pospešujejo gospodarske zveze med Anglijo in Rusijo, kar bo blagodejno vplivalo na rešitev angleške gospodarske krize, so predlagali — in v tem so bili edini vsi angleški delegati, konservativni in radikalni, taki ki so v zvezi z angleško vlado in taki, ki imajo izrazite komunistične tendence da se morajo brez vsake rezerve priznati delegati, ki jih na bodoči kongres pošlje moskovski »centrosojuz«. Ta angleški predlog je večina kongresa odobrila.

Thomas je predlagal, naj se razpravevanje surovin med posamezne države poveri »Zvezi narodov«, čemur so se odločno upirali nemški delegati, ker Nemčija ni zastopana v tej zvezi; predlog je bil ovržen.

Dr. Totomianc, zastopnik starega »centrosojuz« je predlagal, naj se v mednarodno zadrugno zvezo sprejmejo tudi kmečke zadrugne, kar je bilo sprejeto.

Kongres je sklenil ustanoviti mednarodno zadrugno centralo za nakupovanje in je sprejel resolucijo, naj se prouči vprašanje o ureditvi skupnega delovanja med zadrugami in delavskimi strokovnimi zvezami.

Delavsko gibanje

Drugi kongres italijanske komunistične stranke. Osrednji odbor ital. kom. str. objavlja dnevni red drugega strankarskega kongresa, ki se bo vršil letos. Mesto in dan početka kongresa se objavita pozneje. Na dnevnem redu so navadne kongresne točke ter poročila o strankni taktiki, o njenem stališču nasproti delavskim zbornicam oziroma strokovnemu gibanju ter končna ureditve stranknih pravil.

Znanjšanje delavskih plač. Turinski stavbniški delavci so sprejeli zmanjšanje draginskih doklad, ki so se od 70 stotink na uro znižale na 39 stotink za moške in od 39 na 15 stotink za vajence. V začetku pogajanj so delodajalci zahtevali, da se draginski doklade sploh odpravijo.

Tudi tkalci v Pijemontu so se soglasili, da se jim znižajo plače.

Kongres italijanske socialistične stranke se bo vršil od 10. do 16. oktobra v Milanu. Po dosedanjih glasovanjih v sekcijah soditi, bo Serratijeva struja imela večino na kongresu.

Domače vesti

Spor med ravnateljem našega lista, g. Maksom Cotičem in g. Ginom d'Angelom poravnana. Zapisnik o sporu, sestavljen 13. septembra 1921. v sobi ulice Sv. Frančiška Asiškega št. 20. Prisotni gg. inž. Ivan Menesini in Karel Lupetina, zastopajoča g. dr. Gina d'Angela in gg. dr. Engelbert Besednjak in dr. Fortunat Mikuletič, zastopajoča gospoda Maksa Cotiča.

Imenovani zastopniki so ugotovili pravilnost svojih mandatov in vzeli v pretres spor, ki je nastal med dr. Ginom d'Angelom, glavnim urednikom lista »Il Popolo di Trieste« in gospodom Maksom Cotičem, ravnateljem »Edinosti« radi članka »Vitezom ognja«, ki je izšel v »Edinosti« 9. t. m. in radi katerega je g. dr. Gino d'Angelo pooblastil gg. inž. Ivana Menesinija in Karla Lupetino, naj zahtevata radi nekaterih izrazov v članku zadoščenje.

Stirje zastopniki so se zbrali v več sejah, ki so trajale od 10. do 13. septembra, se sporazumeli in ugotovili, da je članek presegel meje vedre časnarske polemike ter priznali dr. Gino d'Angela, da sme vprašati in prejeti vitezko zadoščenje.

Po tej ugotovitvi sta izjavila gg. dr. Engelbert Besednjak in dr. Fortunat Mikuletič v imenu svojega zastopanca, da cenita in sta vedno močno cenila gospoda dr. Gino d'Angela. Članek, ki je povzročil spor in ki je bil radi predidnih dogodkov pisan v času zbuženosti, ni imel namena nikogar žaliti, temuč je hotel le braniti koristi jugoslovanskega ljudstva v novih pokrajinah. Zato izražata svoje obžalovanje in smatrata, kakor da niso bile v članku proti listu »Popolo di Trieste« spisane žalitve izrečene.

Gg. inženir Ivan Menesini in Karel Lupetina, zastopnika dr. Gino d'Angela, sta vzela gornjo izjavo na znanje in izjavila, da sta z njo zadovoljna.

Stirje zastopniki so se sporazumeli, naj se priobči pričujoče besedilo v listu »Edinosti« in »Popolo di Trieste« in se da gospodu dr. Gino d'Angela na svobodo, da ga uporabi, kakor se mu bo zdelo najbolje. S tem so proglasili, da je pričujoči spor zaključen.

Inž. Giovanni Menesini l. r. Dr. Besednjak l. r. Karel Lupetina l. r. Dr. Fortunat Mikuletič l. r.

Italijanski jurist za obranitev avstrijskega zakona. Na kongresu italijanskih znanstvenikov, ki se je pričel v petek, 9. t. m. in se je zaključil pred večerjajno, je predaval znanilijanski jurist Chioevnda o reformi civilne procedure. Govornik je izjavil med drugim: »Po vojni in po aneksiji novih provinc je stala Italija pred vprašanjem unifikacije zakonodaje. To vprašanje je široko in zamotano. Toda danes ne misli noben jurist kraljevstva več na to, da bi se raztegnila italijanska procedura na nove province. Sedaj pa nastajajo vprašanja: Seli bo mogla vpeljati avstrijska procedura? Ali se bo mogla sestaviti nova procedura, ki bi bila v svojem bistvu istovetna s proceduro starega režima. Ako naj se ta vprašanja rešijo, je treba premagati marsikatero občutne težkoče in odstraniti dokaj nikakor neznatnih predsodkov. Ali more Italija zvzeti za svojega zakon, ki ga je zapustil premagajni sovražnik. Ali more Italija — in sicer od Sicilije do Alp, kakaj zakonodajna unifikacija je ravno tako potrebna kakor politična — naloziti svojemu ljudstvu zakon, ki je bil narekovan za ljudstva drugega plemena in druge duševnosti?«

V svojih nadaljnjih izjavanjih pa je znanstvenik obrazložil, da je velika zmotna misliti, da je avstrijska procedura v nasprotju z italijansko duševnostjo. Zakaj avstrijski zakon se je razvil iz nemškega, poslednji pa je eminentno latinski. V Italiji sami pa se je vdomečilo mnogo pravnih institucij germanskega izvora, ki so se ohranile. Tako je prišlo, da je italijanski zakon bolj germanski kakor nemški sam. Zveni vsekar paradoksnno, v resnici pa je tako in znanstvenik si ne sme zakrivati oči pred resnico.

Dalje je rekel profesor Chioevnda, da italijanski juristi v tem vprašanju soglašajo in so mnenja, da bo moral imeti novi zakon temeljne poteze avstrijskega zakona. Razume se, da bodo potrebne nekatere izpremembe. Tako je n. pr. nasprotstvo nekaterih znanstvenikov proti vlaganju spisov pretirano. Dobro je, ustanoviti umstenost, nikakor pa ne kaže izključiti učena in temeljita pismena pravna izvajanja, radi katerih slovijo italijanski juristi.

Izvajanja profesorja Chioevnde so navzoči odvetniki, sodniki in drugi uradniki odobrivali.

Državna in deželna uprava v novih pokrajinah. Agencija »Stefani« javlja, da se v kratkem objavita zakonski načrt od 31. avgusta 1921., ki vsebuje ukrepe glede državne in deželne uprave v novih pokrajinah in kraljevi odlok od 8. septembra 1921., ki ustanovlja in disciplinira deželne in centralne posredovalne odbore za nove pokrajine.

Carinski odnosi med Italijo in Jugoslavijo. Iz Rima javljajo: Ker je belgrajska vlada uvedla nove carinske tarife in s tem razveljavila tozadevne določbe v starih trgovskih pogodbah s Srbijo, je italijanska vlada s svojo strani ukrenila, da se carina z Jugoslavijo ne zaračunava po omenjenem dogovoru temveč tarifah prednostnih držav. Glede končne ureditve tega vprašanja se vrše pogajanja med rimsko in belgrajsko vlado.

Slov. sklad. fer. društvo »Balkan«. Jutri, 16. t. m. ob 8. uri in pol zvečer se bo vršil redni društveni sestanek.

Društvo državnih vpokojencev. Direkcija vabi vse državne vpokojence, civilne in vojake, vdove in sirote, vstevši železnice in običnemu sestanku, ki se bo vršil v nedeljo, 25. t. m. ob 10. uri v ulici Carducci 12, I. (dvorana Roma). Dnevni red bo sledeči: 1. Razprava o priključitvi k osrednji organizaciji vpokojencev Italije v Rimu. 2. Slučajnosti.

Tržaško kolesarsko društvo »Balkan« v Trstu bo priredilo v nedeljo, 2. oktobra 1921 veliko kolesarsko cestno dirko za »Primorsko prvenstvo leta 1921« na črti Opčina-Prosek-Stivan pri Devinu-Miren-Gorica-Kanal-Gorica-Ajdovščina-Razdrto-Senožeče-Storje-Opčine; črta je dolga približno 160 km. Črta je tedaj taka, da bodo posamezni dirkači lahko uveljavili svojo moč in izurjenost. Dalje bo društvo priredilo na ta dan tudi tekmo v hitri hoji in, če se prihlasi dovoljno število tekmovalcev, tudi tekmo v hitrem tekanju. Društvo je to prevzelo nalogo, prirediti športno prireditve, ki bo po obsegu in važnosti največja in ena izmed najvažnejših, kar se jih je priredilo na Primorskem v povojni dobi. Na ta način hoče dati društvu priliko posameznim društvom in članom istih, da se med seboj spoznajo. Vendar pa je, ako hoče društvo prevzeti nalogo častno izvršiti potrebno, da mu poleg članstva vsa naša javnost prisloži na pomoč z materialnimi podporami, ker poleg nagrad, katerih vrednost ne bo neznatna (samo za prvenstvo so določene 3 zlate, 2 peščeni, 3 srebrne svetilje) bo ogromno drugih stroškov, tako da društvo z lastnimi sredstvi absolutno ne bo moglo izhajati. Nadeja se tedaj trdno, da bodo vsi brez izjeme spoznali važnost te športne prireditve ter se pozivu odzvili. Oni, ki so pripravljeni nabirati darove v ta namen, prosimo, da se zglase pri g. Podbrščku v ulici Torre bianca 39, I., kjer bodo nabirale pole. Posebno apeliramo na naše gospodične, da se v čim največjem številu prihljajo za nabiranje. Kolesarska in športna društva ter klube prosimo, da naznajo svojim članom dan in črto ter jih vabijo k udeležbi. V današnji »Edinosti« smo objavili pravilnik kolesarske dirke. Pravilnik bomo poslali tudi vsakemu društvu posebej.

Kolesarska dirka za »Primorsko prvenstvo leta 1921.« Proga: Opčina-Prosek-Stivan pri Devinu - Jamlje-Miren-Gorica-Kanal-Gorica-Ajdovščina-Razdrto-Senožeče-Storje-Opčine. (Start in cilj v bližini gostilne Fabčić). Proga meri tedaj 160 km. Pravila: 1. Dirke se udeležijo lahko samo člani športnih in kolesarskih društev ter klubov s sedežem v Juljski Benečiji, ki so prihljasi svoj pristop k ustanovljaloci se »Sportni Zvezi«, brez razlike kategorij. 2. Vpisnina k dirki je določena na 10 lir brez izjeme. Prijave je pošiljati na društveno predsednika gosp. Antona Podbrščka v Trstu ulica Torre bianca št. 39, I. in sicer do sobote, 1. oktobra t. l. do 7. ure zvečer, opremljene z vlogami (vpisnino), ker sicer se isti ne bodo upoštevali. Prijave morajo obsegati tele podatke: Ime, priimek, rojstno leto in članstvo. Za prijavo je potrebno tudi potrdilo kakega društva, ki je prijaviilo svoj pristop, kakor je določeno v točki 1. Priglasenci se bodo vpisavali tudi pol ure pred dirku na Opčinah, pod pogojem da zadostijo vsem gori označenem določilom.

3. Dirka se bo vršila ob vsakem vremenu. Odhod (start) točno ob 7. uri zjutraj. Dirkači pa se morajo predstaviti najkasneje ob 6½ na startu, da podpisajo kontrolne-odhodne pole ter dobe uvrščevalno število.

4. Maksimalni čas je določen na 1 uro 15 min. po prvodolomni na cilj.

5. Oprema dirkačev: Kolesarji-dirkači morajo nositi dirkalne opreme, kakor je določeno društvu, pri katerem so učlanjeni. V slučaju, da kako društvo ni tega določilo, tedaj morajo njegovi dirkači teden prej javiti, v kakih opravi (barva) bodo tekmovali.

6. Vozni red: Med dirko si dirkači ne smejo rezati pot, ali si na kak drug način med seboj škodovati, ker kakor hitro bi se to dogdalo, bi prizadeti zapadel diskvalifikaciji. Alencija bodisi z vsakovrstnimi motorji, bodisi s kolest je strogo prepovedana. Menjava koles je dovoljena. Poleg tega morajo vsi kolesarji-dirkači strogo paziti na postavana določila in eventualna izjema določila (oblastvena). Za event. poskodb kolesarjev samih ali pa tretjih oseb in predmetov ne nosi društvo nikake odgovornosti.

Nemci v Idriji. Ni bilo veliko Nemcev v Idriji, a vendar so imenovali naše mesto »Nemška Idrija«. Bere se sicer v nekaterih pismih, da so le radi tega tako označili naše mesto, da se je lažje razločilo od Spodnje Idrije, a vse bolj kaže, da je bil le namen, vpeljati nemški jezik med ljudstvom, da bi bila Idrija nekakna nemška kolonija. Tudi tuji uradniki bi bili s tem olajšani, ker se jim ni bilo treba učiti slovenščine, da bi z delavci lažje občevali.

Fašizem in državna avtoriteta

Pod tem naslovom je priobčlala firenska »Unita Cattolica« v štev. 205. od 6. sept. t. l. sledeči članek:

»Turinska »Stampa« komentira pismo, ki ga je poslal sv. oče tržaškemu škofu in v katerem se obžaluje nasilstva fašistov proti slovanski duhovščini v Istri, nasilstva, ki gre do čez mere verjetnosti. Po nekaterih zlobnih razmotrivanjih dostavlja list nastopne upravičene pripombe: »Ko je prišlo pred nekaj meseci do znanih incidentov v Bocenu, smo opozarjali jasno in brez kolebanja, da fašizem — nezmeren, škodljiv, protizakonski v svojem svojstvu kot notranji pojav v boju med italijanskimi strankami —, prenešen med neitalijanske narodnosti, katere so se morale vsled nujne potrebe anektirati, utegne postati naravnost atentat na najvišje interese države. In vzrok je bil jasen. Če so namreč kje v državi kaka ozemlja, na katerih se mora pokazati avtoriteta države kot neomajna in brez tekmecev ter mora zdomaj absolutno gospodovati, so to ravno k Italiji na novo priključena ozemlja, zlasti pa oni deli teh pokrajin, v katerih prebivajo neitalijanske narodnosti. Novih podanikov, zlasti če niso ital. narodnosti ne bo moglo privedi do spoštljive in prostovoljne ubogljivosti

PODLISTEK

Nekaj iz zgodovine idrijskega rudnika

Pri realki to sredstvo ne bo izdalo. Čakalo se je ugodne prilike. In ta je prišla, ko se je ponovila pogodba z Ogrsko l. 1907. Takrat so naši poslanci vedeli, da bo pogodba sprejeta, naj bo s slovenskimi glasovi ali tudi brez njih. In pogodba nam ni bila na škodo. Pogovorili so se, kaj naj zahtevajo, ako bodo ministri predsednik hotel njihove glasove.

Res pokličite pl. Beck dr. Susteršiča k sebi in ga vpraša, ali bo njegov klub glasoval za pogodbo. Doktor odgovori, da ne ve, zakaj naj bi glasoval. Dr. Beck: No kaj hočete? Dr. Susteršič: Slovensko gimnazijo v Ljubljani, podaljšanje belokranjske železnice in podražavljenje idrijske realk. — Dr. Beck: Malo težko pojde, a dobite. In takrat je prevzela država realko. Mesto ima še poslopje, mora skrbeti za kurjavo, razsvetljavo, a druge stroške je prevzela država.

Zadnje 2 leti se je poskusilo tudi z nižjo gimnazijo. Ker se ne ve, ostane gimnazija v Idriji ali bude drugam premeščena, ima zelo malo dijakov, medtem ko ima nižja realka paralelke.

Gospodarska šola 1909.

Leta 1909. se je od poljedelskega ministrstva odcepil oddelek, ki se je imenoval ministrstvo za javna dela. Idrijski rudnik je pripadal k novemu oddelku. Bralo se je takrat v časopisih, da bo novi minister imel na razpolago 50.000 kron za ustanovitev gospodinjiskih šol v delavskih okrožjih. Hitro se je sklenilo, poslati ministrstvu prošnjo, naj se taka šola ustanovi v Idriji. Prevzele jo bodo za sedaj uršulinke, ki so bile že otvorile otroški vrtec v Idriji. Kdor prej uride, prej melje, nas prehitite Čehi in Poljaki, pa bomo odzad, ker tja se največ steka takega državnega denarja.

Par mesecev pozneje se dobi rudniški ravnatelj Billek od novega ministra dopis, naj se z dekanom pogovori, kje bi se napravila gospodinjiska šola. Začudeno je strmel v prošnjo g. Billek, kajti zadeva je bila do takrat tajna. Ko se mu

razložil, zakaj gre in kako je taka šola potrebna, je šel z veseljem na delo. Kupila se je za 30.000 kron Vogelnikova hiša, primerno predelala in na jesen se je otvorila nova šola.

Sekcijski načelnik Homan je prišel v Idrijo in napravil tudi obisk dekanu. Med drugimi običajnimi vprašanji je bilo tudi vprašanje, kako se počuti in kake želje ima.

Dekan odgovori, da je to leto za njega posebno veselo, kajti prineslo mu je nove krasne ogorlje in gospodinjisko šolo.

Homan: Kaj Vas kot duhovna briga gospodinjiska šola, saj to je vendar svetna naprava.

Dekan: Vse res! A med svetom živimo tudi duhovni. Pridetka k meni žen in nevesta k izpraševanju. Včasih se tako zaljubljeno gledata, da se bojim, ali se ne bosta kar snedla. A mine leto in dan pa tudi prideta, sedaj pa, da se bosta ločila. Eden jezno gleda skozi okna, drugi buli v peč. Po dolgem pričkanju pride vzrok na dan. »Tako jed kruha žena, da jesti ne moremo, tak kruh speče, da smo vsi bolni.«

Homan: Also die Liebe geht durch den Magen?

Dekan: Da, taki smo in ravno v gospodinjstvu niso do sedaj imele naše mlade gospodinje nobenega pouka. Vsak zakonski pa mora svoje dolžnosti poznati in tudi znati pa bo velikokrat mir v družini, ko je drugače prepri.

Gospodinjisko šolo obiskuje redno po 24 deklet, ki se v teoriji, posebno pa že v praksi uče vse panoge gospodinjstva. Kuhajo po vrsti vsaki dan en oddelek, in isto isti oddelek pri mizi zaužije, ko jim tovariške strežje. Kar je napačnega, se na lico mesta opazi, kritikuje in za prihodnost opusti. Vodijo zavod šolske sestre in v istem poslopju je tudi otroški vrtec.

Dekle pove doma, kar je videla v šoli, in primerja se, koliko je domače gospodinjstvo enako onemu v šoli. Če se tako deklet omoži, zna možu domačo sobo snažno in čisto ohraniti, jed pravočasno in užitno pripraviti. Tega bo tudi sama vesela in mož se bo rad v domačem krogu odpočil, ko bi drugače iskal druge družine.

S tem naj se konča opis naših šol.

7. Kontrola: Vsak kolesar podpiše ob startu odhodno kontrolno polje. Na progi bodo v Kanalu-Gorici in Razdrtem kontrole, pri katerih bodo morali dirkači zopet podpisati kontrolne pole. Med potjo bodo poleg omenjenih delovalce se zabeleževalne in letoče tajne kontrole. V Gorici pri »Rdeči hiši«, bo na mestu, kjer bo kontrola, tudi okrepčevalnica: vsak dirkač bo dobil primerno okrepčilo. Neutralizacija 5 minut. Če bo došla na cilj sklenjena skupina, se bodo komponenti iste spustili v sklenjeni skupini, tako da ne bo nihče oskodoval.

8. Vsak dirkač mora nositi številko, ki jo dobi na startu, pripeto na hrbtno. Upisovalna ali zaporedna številka je sočasno tudi uvrščevalna.

9. Tekom cele proge je zagotovljena v slučaju nezgod kolesarjem zdravniška oskrba. Sploh je v zdravstvenem in higijeničnem oziru vse pripravljeno.

10. Nagrade:

I. darilo velika zlata svetinja; II. darilo srednja zlata svetinja; III. mala zlata svetinja; IV. darilo velika posrebrnjena svetinja; V. darilo srednja posrebrnjena svetinja; VI. darilo velika srebrna svetinja; VII. darilo srednja srebrna svetinja; VIII. darilo mala srebrna svetinja.

Na prvem darilu bo gravirano sledeče besedilo: »Primorski prvak leta 1921.« Poleg tega bodo dobili vsi, ki bodo došli v maksimalnem času, diplome. V slučaju posebnih nagrad in daril ali pa vmesnih ciljev na nagrade se isti objavijo pravčasno.

11. Reklamacije je predložiti najkasneje pol ure po dohodu na cilj in sicer pisмено, opremljene v ulogu 10 lir v roke za to določene sodnika. V slučaju, da se reklamacija ugotovi, tedaj se vloga povrne.

12. Jurija ima pravico v slučaju resnične potrebe, progo in predležki pravilnik spremeniti, toda le v slučaju resnične potrebe. Njeni sklepi so neovržni in prizadeti se jim morajo podvreči, ne da bi se mogli pritožiti na društveni odbor.

13. Izid dirke se bo razglasil, kakor hitro poteče zadnji rok gl. točke 12. predležkega pravilnika in se zberajo vse kontrolne pole ter posamezni kontrolorji podajo svoja poročila.

iz tržaškega življenja

Odkritje zagonetnih kupčij. Meseca aprila l. se je raznesla v trgovskih krogih vest, da se bo ustanovilo v našem mestu zastopstvo zavarovalne družbe »Piave«. Odvetnik Arnold dr. Cucera, ki ima svoje urade v ulici Lazzaretto vechio št. 32, in višji uradnik trgovske kreditne banke Gastone Taburè sta se za to novo zavarovalno družbo zelo zanimala in že v per mesecih sta imela na svoji oziroma na strani zavarovalne družbe več trgovcev, katere sta na vse mogoče načine prigovarjala, naj se vpišejo v koristno družbo, ki zavaruje proti opustošenju, ognju in življenju. Med zavarovanci so vpisani tudi lastniki oziroma delničarji tiskarn ali dnevnikov, ki plačujejo veliko zavarovalno v prvih kvotah.

Zadnje čase se je pa raznesla po mestu govorica, da bo ta družba v kratkem propadla. Mislili so, da je spravljal govorico, ki je vzbudila med zavarovanci veliko konfuzijo, na svedlo najbrž kak spekulanti. Bolj poučenim trgovcem se je zdelo ta zadeva sumljiva in šli so na policijo da se prepričajo.

Na policiji so dognali, da so police ponarejene. Zato zadevo se je policija zelo zanimala in ne ve se — ker drži policija tajno — kakor razmere vladajo v družbi. Do sedaj se ve le toliko, da je policija uvedla strogo preiskavo, v kateri se je dognalo, da so vse police od prve do zadnje ponarejene. O tej zagonetni »kupčiji« je bila pozvana na odgovor zavarovalna družba, ki je pa naravnost odgovorila, da nima najmanjšega opravka z odvetnikom Arnoldom dr. Cucera in istotako z višim uradnikom trgovske kreditne banke Gastonijem Taburè. Torej sedaj smo na jasnem, da je vladala v tej družbi predrzna sleparija! Zategadelj sta bila pretekli teden aretirana gori-omenjena gospoda. Ko sta bila gospoda preiskana, se je našlo pri njih več ponarejenih police, nekaj pečatov in podpisov. Gospoda sta izjavila, da sta se lotila tega umazanega posla le radi finančnih razmer, katerih je krivica vojna. V pričakovanju, da se stvar razjasni in da pridejo v osredje še druge osebe, ki so se pečale s to zadevo, je dala policija zapreti v zapor Coroneo oba gospoda.

Angelo Longhi v vlogi hudodelca. Z Angelijem Longhijem se peča policija ravno tako, kakor se je svoj čas pečala s hudodelcem Angelijem Gozzijem, ki je bil osumljen, da je umoril in oropal Karmelo Del'Conte v staromestni ulici delle Ombrelle. Od kodaj se je začela pečati policija z Angelijem Longhijem? Mislili smo, od tistega večera, ko je prišlo v ulici S. Filippo do hudega pretepa med Longhijem in Antonom Indrigom, kateremu je zasadił Longhi nož v rebra. Sprvič se je mislilo, da je ranil Longhi Indrigo je zato, ker ni hotel poslednji plačati vozne stroške iz Barkovelj v ulico S. Filippo, toda pozneje je prinesla pravica v jasnejšo luč, da je ranil Longhi Indrigo iz »navade«. Tako se je začela policija od tistega krvavega večera zanimati za Longhija. Pogledala je v Longhijevo minulost in prinesla na svetlo več zanimivih stvari.

glavnemu vodstvu vojne, da se Avstrija ne more več vojskovati, ker manjka vsega, ljudje bodo lakote pomrli. A nemški cesar mu je odgovoril: Premalo pomenujete svoje narode, zato niso tako bojevitni, da bi znali kaj prestati. »Germanist!« je zaklical. — Ako tako poroča pruski minister, — go gotovo resnično.

V Idriji se je od nekdanj v šoli gojila nemščina. Res je, da so pazniki morali znati nemški govoriti in uradovati, in tudi onaj rudar je več veljal, ki se je znal naravnost z rudniškim uradnikom po nemško odrezati.

Zanimiv je prepri radi nemščine iz l. 1793. Prišlo je 8 let prej 20 rudarjev iz Schwatza na Tirolskem in 13 iz Semnice, nekaj malega tudi od drugod. Radi pogodbe s Španko niso več zadostovali domačini, zato se klicali rudarje iz tujega. Pritožili so se, da so zapostavljeni in da se na nje ne ozira tako kakor na Slovence. Ti imajo v cerkvi vsako nedeljo slovensko pridigo, a Nemci celo »eto ne. V Semnici je bila nemška in s.ovaška pridiga vsako nedeljo. (Tudi v Idriji bil je do leta 1885. vsakih 14 dni nemški govor v cerkvi, za kar se je da-

Pred par tedni, v črni noči, je napadel v Rocolu z dvema »tovarishama« trgovca Ivana Vukijeta in ga oropal do zadnjega vinarja. To pa ni še vse, kar spravlja Longhija v temno luč. Dva dni pred ranitvijo v sliči S. Filippo je prišel domov pijan, kakor je bila njegova navada, in zahteval od matere, naj mu da vse dragocenosti, ki jih ima pod streho, sicer napravi v hiši »hudica«. Mati se ni mnogo ozirala na sinčkov »zahteve«. To je pa Angelija tako razkačilo, da je začel delati v hiši objubljeno zgago. Pomiriti ga je skušal oče, a zamanj. V divji besnosti je zagrabil za dolg nož, s katerim je bil tudi ranil Indrigo, ter ga neprestano vihal po zraku. Prestrašeni stariši so mislili, da je sin znozel in pobegnili so iz hiše.

Sin pa je urno iskal po stanovanju dragocenosti in odnesel, kar mu je pač prišlo pod roke.

Se drugi slučaj, ki priča o njegovem hudodelstvu, se je zgodil pred nedavnim časom. V ulici S. Filippo št. 5, imo prijateljico po imenu Bruno Lanzani, katero izkoriščuje na vse mogoče načine. Nekega dne jo je vprašal po denarju. Ker pa mu ga ni hotela dati ali ker ga ni imela, ji je sprvič zažugal, da jo bo ranil, kar je tudi pozneje storil. Vsekakor se policija vestno peča s hudodelcem, da bo prinesla na svetlo še nekaj dokazov o Longhijevem življenju.

Med fašisti in komunisti. Včeraj popoldne ob 12,30 je šla po ulici della Pescheria večja gruča fašistov, ki je opazila množico, ki je trgal več iztisov fašistovskega lista »Popolo di Trieste« in nekaj tukajšnjih listov. Fašisti so bili takoj nad neznanecem in ga začeli obdelovati s pestmi in palicami. V par trenutkih je bila vsa ulica na nogah in gledala spopad. Nenačaka se pa zaslili iz okna orožniški postaje v ulici dell'Orologio, ki ima več oken na ulico Pescheria, močan strel. Fašisti so na prvi mah sklepari, da je nekdo ustrelil proti njim. Toda zadeva je povsem drugačna. Strel je prišel naravnost z oken obednice orožnikov iz ulice dell'Orologio.

V tistem času so orožniki, med katerimi se je nahajal tudi neki tuj orožnik, čigar ime nam ni znano, obedovali. Tuj orožnik je vstal med kosilom s svojega prostora, potegnil iz žepa samokres in ustrelil v nasprotno steno. Nato je vrget tuje od sebe samokres, roke je postavil na glavo in začel tuliti kot lev. Ko se je natuli, se je zgrudil na tla in brcal z nogami po podu. Nekateri orožniki so ga skušali pomiriti, a tuje je vsakega ugriznil, ki se mu je bil približal. Končno so ga vendar pomirili, ga zvezali z vrvmi in ga odpeljali v vojaško bolnišnico. Med tem časom so prišli v jedilnico fašisti, ki so pripeljali s seboj tudi tistega, ki je trgal na ulici liste. Nato so fašisti spustili mladeniča in se razšli.

Opoldan je odvezlo nekaj mladeničev populicnemu razprodajalcu »Popolo di Trieste« liste in jih raztrgal. Isto tako so napravili fašisti z razprodajalcem komunističnega »Lavoratore«. Ta prizor se je vršil na vogalu teka-lišca Garibaldi in ulice Madonna.

Listnica v kanalu. Neki deček je povlekel pred snočim iz kanala listnico. Dečku je odvezel listnico stražnik iz ulice Chiozza in jo nesel na policijski komisarjat v ulici Brunne. Tam se je dognalo, da je lastnik listnice 40 letni trgovec Josip Zadkovič, iz Velikih Mun pri Voloski. V listnici se nahaja več osebnih listin, orožni list itd. Sklepa se, da je bila Zadkovič listnica ukradena. Baje so tatovi vzele iz listnice denar in jo prazno vrgli v kanal.

Ukradena sukinja. Pred večeršnjim je naznaila Hermina Cerbec, stanujoča v ulici Ponzianino št. 77, policijskemu komisarjatu v ulici A. Vespucci, da sta ji ukradli dve ženski in sicer Marija C. in Palmira G. suknoje v vrednosti 200 lir.

Ukradeno kolo. Pred večeršnjim je bilo ukradeno g. Josipu Gergasiću, stanujočemu v Rocolu št. 645, kolo znamke »Puch«. Okradenec, ki trpi škodo 500 lir, je naznail tatvino policiji.

Nesreči pri delu. Včeraj sta prišla iskat ponoči na rešilno postajo 31 letni pomorski strojevodja Pavel Mineo in 42 letni premoagar Elca Oropovič, stanujoč v Skednju št. 24. Prvemu je zašel pri delu kazalec desne roke med zobčast kolesje, a drugemu je padel tudi pri delu kos premoaga na glavo.

Te so dotični brez dvoma zavrgli ali izgubili. Vendar so linčni organi oglobili društvo za 1200 lir, katero svoto so potem znižali na polovico.

Miran. Kmetje in delavci zbrani na shodu kmet-delavske zveze v Mirnu dne 11. sept. odločno protestiramo proti uvedbi splošne vojaške dolžnosti v novo priklapljenih pokrajinah, ker smatramo to za nekulturno in protinaravno.

2. Odločno ugovarjamo proti ukinitju deželne in občinske avtonomije in izjavljamo, da zahtevamo vsaj samoupravo, kot smo jo imeli pod prejšnjim režimom.

3. Odločno protestiramo proti vinskemu davku, s katerim bi bilo naše vinogradništvo uničeno.

Vesti iz Notranjske

Vipava. (Cavalli in solnce). Dne 9. sept. je prišel iz Postojne sam komisar Cavalli, da bi se uradno komisijonelo in lasno-osebno na licu mesta prepričal, ali solnce res pride v Vipavo čez Nanos iz — Jugoslavije. Kakor je Vipavo čez Nanos iz — Jugoslavije. Kakor je »Edinost« že poročala, se je nad tem protititalijanskem gibanju solnce neki general iz Gorice zelo jezil. — Predmet Cavallijevega prihoda je bil torej astronomično-patriotične važnosti. — Svoje uspehe na astronomičnem polju bo kronal Cavalli — kakor govore — z učenim delom: »Velika zmeta Kopernika«, s katerim bo prevrnil ves doseženi svetovni ustroj. Dokazal bo namreč strmečemu svetu, da solnce ne vzhaja na vzhodu. Da nastopil bo kot novi Prometej in zavpil: Solnce nazaj obrni svojo pot! In solnce bo vbovalo! — Solnce bo vzhajalo za nas na zatonu. Opoldne pa bo stalo nad Cavallijem v Postojni. S tem pa bo dosegal Cavalli ob enem velikanski politični uspeh. Posrečilo se mu bo namreč na ta način dokazati, da je slika na zastoru nove vipavske gledališke dvorane res naslikana v sramoto — Italiji, ker kaže vzhajajoče solnce nad — Nanosom! — Svoje veliko delo bo predložil Cavalli mednarodnemu kongresu astronomov, ki bo prihodnje leto zboroval na — Nanosu. Ta kongres bo sklenil, da se prihodnji komet, ki bo frčal čez Nanos krsti na ime: Cavalli. Vse do sedaj senčene občine Vipavske doline pa bodo imenovala Cavallija za svojega častnega člana.

Razvoj naših šol

Potrebno je, da izpregovorimo par besed o šoli, in sicer o slovenski ljudski šoli na Primorskem. Ako pogledamo predvojno statistiko slovenskih ljudskih šol na Primorskem, bomo videli, da so naše šole zlasti v zadnjem desetletju dosegle visoko število. Razvoj je bil hitrejši, paup se je začel ravnati po modernih načelih, otrokom se je čezdajle manj upeval patriotični patriotizem. Država je vedno bolj upoštevala težnje narodnosti, zlasti njihove želje na polju ljudske šole.

Učiteljstvo smo imeli izborno, ki je res skrbelo za strogo in natančno vzgojo otrok. Eno vam rezultate tega sistema: analizev je bilo v deželi vedno manj, končno se je skrilco na neznanost število.

Pri nas skoraj nisi dobil zenice, ki bi ne znala tekoče čitati in računati. Med mlajšo generacijo zadnjih 40 let pa sploh ni bilo nobenega analizeva. Vseled tega se je tudi gospodarstvo v deželi razvijalo vedno bolj ugodno. Poleg ljudskih šol smo imeli različne zavode, v katerih so se naši kmetje izpopolnjevali v svoji stroki. Naj omenimo Sloy, kmetijsko šolo v Gorici. Vse je šlo v redu, vse se je tako lepo razvijalo in upali smo po pravici na srečnejše čase.

Tedaj je prišla vojna, pomendrala in potepala naš svet ter prestavila meje. Primorski Jugoslovenci smo postali italijanski državljani. Otvorile so se sicer ljudske šole postopno, toda od daleč ne vse. Učiteljskih moči je zmanjkovalo. Nekaj jih je vzeła vojna, nekaj jih je bilo se v ujetništvu, naraščaj je bil skromen.

Začeli smo se vpraševati, kaj bo z našo nekdanj z cvetočo ljudsko šolo. Medtem smo dobili zopet učiteljski naraščaj.

Na še ne zasedeni mesta so stopile mlade moči. Nekaj starejših sil se je vrnilo iz tujine in po dveh letih težke borbe se je zopet mogel slovenski Primorec vsaj nekoliko oddahniti, češ obrača se na boljše.

Sicer pa se moti, kdor je v tem pogledu prevelik optimist. Oglejmo si malo Trst in Gorico. Se je tam po vojni odprla kaka slovenska šola? Ne! Pojdimo v Istro. Ali so tam odprte vse šole? Ne! So nam ustanovili kakšno novo šolo, kjer bi se dajal višji pouk. Ne! Od povesdi nam kličejo nasproti: Nič nam ne daj! Kaj dajo; še to, kar smo imeli, so nam vzele. V Istri so se iz mnogih krajev odslovili slovenski in hrvatski učitelji, kateri slovenski ali hrvatskega jezika ali sploh ne znajo ali ga oblađujejo le pomankljivo. Za to bo plačala naša mladina.

Kako pa na Goriškem? Ali bodo tudi tam odstavljali slovenske učitelje in nastavljalil laške? Otvorjajo se takozvani »Corsi accelerati«, v katerih naj se italijanski učitelji naučijo v 1 do 2 mesecih slovenskega jezika. Take učitelje potem nastavlajo po slovenskih ljudskih šolah. Vprašamo: Ali je sploh potreben pri nas v ljudski šoli poseben učitelj za itali-

nosti do božje besede v dejanju, kakor se zrcali iz vaše vloge na Dunaj. Mesto v cerkev k nemškemu govoru ste šli rajši v gostilno. Drugi so šli ob istem času s pipo v ustih na sprhod po travnikih ali celo s puško na rami na strelišče.

Kaj bi se ne učili vi lahko slovensčine? Tako bi potem lahko pohajali slovenske govore, ki so kar trije vsako nedeljo. Lahko bi si izbrali poljubno uro. Idrija je vendar rudnik na Slovenskem in slovenski kruh vam precej ugaja, le slovenski jezik ne. Zelite se s Slovencami, s katerimi se komaj za silo zastopite. Kaka bo vzgoja, ako v družinah po tolmaču govorite?

Pravite, da jaz ne znam po nemško pridigovati. Drugi gospodje, ki so v prvi vrsti pokliciani presoditi našo zmožnost, pa drugače govore. Med vsemi prosilci za izpraznjeno župnijo idrijsko sem jaz najboljšo skušnjo dostal in zato bil tudi v Idriji vmeščen.

Pa kaj vidim? Celo taki, ki slovensko znate, zahtevate nemške pridige? Jesli nemška beseda bolj okusna kakor slovenska? Zakaj ne pohajate slovenskih

govorov, ko jih imate veliko več, kakor v kaki drugi taji?

Ker se mi je ukazalo, naj bo vsakih 14 dni nemška pridiga, bom to tudi storil. Najbolj prikladno bo ob 2. popoldne pri sv. Trojici in po končanem nemškem govoru gremo skupaj k litanijam v župno cerkev.

Jaz, Bergrat in moji uradniki smo bili takrat navzoči. Naval zunanega ljudstva je bil velikanski, kakor vedno na Ahacijev dan v Idriji. In pri taki slovesnosti župnik tako žaljivo, nedostojno in izživajoče govori! Radi tega trpi ugled Oberamta in ljudstvo na tak način izgublja spoštovanje in pokorščino do svojih višjih. Ni li to kaznivno, da se sv. hram izrablja za pohujšanje in se sloga med Nemci in Slovenci krši? Kedar naj mi uradniki slišimo nemško pridigo, če ne ob 9. uri dopoldne. Saj ob 10. uri je slovenski govor in peta sv. maša, kar vse traja do poldne, ali še čez.

Župnik naj se najprvo okrega, da je zlorabil sv. mesto in žalil višjo instanco, in naj se točno izjavi, ali hoče prevzeti ob 9. uri nemški govor ali ne, da si vemo drugače pomagati.

Program ruskih nacionalistov

List »Ruk«, ki je glasilo ruskih nacionalistov v Berlinu, poroča, da so bile sprejete na narodnem shodu po poročilu A. B. Kartaševa sledeče resolucije:

1. Shod priznava neobhodnost ruskega narodnega ujedinjenja s pomočjo nadstrankarske politične organizacije, ki naj pokliče pod svoje zastave vse organizirane in zasebne sile ruskega naroda. Doseči je treba veliki občernadni cilj, ki obstaja v tem, da se reši pogublajoča se domovina od tuje komunistične vlade in se ustanovi pravna ruska država, ruska kultura in rusko narodno gospodarstvo iz razpada in razcepljenja.

Ta obče narodni cilj se more doseči samo v ujedinjenju vseh organizacij političnega in kulturnega značaja in sploh v združitvi vseh aktivnih ruskih državljanz nov. Podlago tega ujedinjenja naj tvorijo sledeča načela:

a) Med boljševoizmom, ki je sistem nasilstva in ustanova sužnosti, ki gazi notranjo in zunanjo slovensko svobodo in privatno lastnino, in med kulturno, svobodno državo, ne sme biti nikakega premirja.

b) Vse kaže, da je že skoraj mogoče vrci boljševoizem in pomesti iz Rusije vladu III. internacionale, ki vodi v nezizogibno pogubo. Držati se je treba one svobode, ki ne pozna doktrinarstva v izbiranju realnih sredstev v borbi za osvobodjenje domovine od komunizma.

c) Neobhodno se je treba odpovedati vsem smrtonosnim stremljenjem, da se tako gotovo vzpostavi padli ustroj Rusije.

d) Odklanjajoč vsak poskus, ki bi prišel od leve in desne, da se mehanično vsili narodu kak socialno-politični red; priznavajoč edino zdravo politično načelo suverenosti narodne volje v vseh vprašanih ustrojstva ljudske države, proglašajo shod demokratično načelo ljudske vlade. Prava narodna volja bo priznala za Rusijo ta ali oni državni ustroj na ustavnem zboru, ki bo di svobodno izbran na podlagi splošne volilne pravice.

2. Služev v prvi vrsti splošnim interesom prodane Rusije, ki je v sedanjem času brez prave oblike svojega življenja, izjavljamo: ko se bo ujedinjenje vseh vprašanj izvršilo in se bo pokazalo, da je mogoče štiti ruske interese doma in v tujini, tedaj bo rusko narodno ujedinjjenje stavilo sebi nalogo stvarne udeležbe pri gradbi novega političnega in socialno-gospodarskega življenja Rusije, osvobodene od komunističnega jarma.

3. V politični ustavi Rusije se bo uresničila popolna misel ustavne demokracije. Ta bo osnovana na sledečih načelih:

a) splošna volilna pravica.

b) Neokrnjena pravica in moč narodnega predstavnštva.

c) Polna svoboda in neodvisnost cerkve, vseh veroizpovedi in vseh verskih občin.

d) Polna in enaka politična in državljanska pravica za vse državljane brez ozira na narodnost, brez razlike rojstva, veroizpovedi, stanu ali razreda.

e) Svoboda vesti, svoboda govora in tiska, svoboda združevanja; shajanja in premikanja.

f) Narodom, ki živijo na ruskem ozemlju, se zagotovi, da se smejo svobodno razvijati v narodnem in kulturnem življenju.

g) Polna mestna samouprava po demokratskih načelih.

4. Socialni red se mora postaviti na sledeče podlage:

a) Načelo privatne lastnine se potrdi.

b) Svobodno gospodarsko življenje.

c) Svobodno izbiranje poklica po zasebni iniciativi.

d) Delavsko vprašanje se reši po načelu, da se morajo vpoštevat vestranski interesi delavstva.

e) Država uredi in zagotovi, da bodo zemljišča kmetko-gospodarskega pomena prehajala v roke kmetov po načelih privatne lastnine.

Gospodarstvo

LJUBLJANSKI VELIKI SEMENJ

Kakor raste nova zgradba izpod rok pridnih delavcev, tako se širi, dviga in napreduje na gospodarskem, kulturnem in strokovnem polju država troedinega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev. Osobito je ta narod pokazal z prireditvijo velikega ljubljanskega sejma. Ze predpriprave so kazale na velikansko podjetno prireditvev, kakršne Ljubljana dosihdob še ni videla. Veliki umetni lepaki, katere je skiciral naš umetnik Vavpotič, so osobito uspeli. Karakteristično naslikani ljubljanski grad naglašujejo značaj gospodarske slovenske zemlje. Tudi druge predpriprave so v sijajnih slikah kazale pravo luč velikanskega sejma.

Zanimanje je bilo ogromno, tembolj zato, ker je bila vsa zasnova strogo organizirana. Vsa večja mesta so imela svoja L. V. S. podrejena središča, katera so razdeljevala ljudem izkaznice proti vplačilu 24 D. S tem izkaznicami so ljudje imeli prost dostop k-sejmu ter na polovično znižano železniško vožnjo v Ljubljano in nazaj. Prišli so ljudje iz najskrajnejših točk Jugoslavije, da vidijo delo svojega naroda.

Sejmšče obsega 25.000 m², od tega odpade 10.000 m² na prostor, ki so ga zavezle izložbe. Izložba je vsaka tako lepo uvrščena in postavljena, da si jo vsak lahko natančno ogleda. Tu vidiš zastopana strojna in električna podjetja. Izpostavljeni so najmodernejši izdelki. Zastopana so podjetja motociklov in avtomobilov, koč in rokavice.

Tudi telovadno orodje najboljših nemško-avstrijskih in čehoslovaških tvrdk je izloženo. Domače izvore tel. orodja je izložila tvrdka Bašin in drug.

Vinogradništvo je zastopano s svojimi najmodernejšimi vinogradnimi opravili. Videti je tudi motorne penge čehoslovaškega izvora, moderne lesene stavbe itd. Sejm bi se moral zaključiti 12. t. m. Ker je pa še vedno ogromno občinstva, se je bajé rok sejma podaljšal. — Bolj natančno priobčimo prihodnjič.

Elektrifikacija švedskih državnih železnic

Ministrski oddelek za državne železnice je predložil švedskemu parlamentu zakonski načrt, v katerem se zahteva, naj se postavi v državni proračun za prihodnje leto svota 26 milijonov kron (švedskih) za elektrifikacijo železniške proge Stockholm-Gothenburg. Stroški za dovišitev te proge so preračunjeni na približno 75 milijonov kron. Vodstvo švedskih državnih železnic je že naročilo gotovo število lokomotiv za električno progo, ki je v načrtu.

Vprašanje elektrifikacije železniških prog je posebno važno za dežele z nezadostnim proizvajanjem premoaga, kakor spada v prvi vrsti Italija; tudi Jugoslavija, posebno njen gorati del, kamor spadajo predvsem slovenske dežele z svojimi vodopadi, bi gospodarski mnogo pridobila z elektrifikacijo železniških prog.

Električne železnice so za osebni promet mnogo bolj udobne, nego parne železnice, ker odpadejo vse neprijetnosti dima, posebno v prehodih skozi predore.

Proizvodnja svile.

Se le pred kratkim so se objavili statistični podatki proizvodnje svile za l. 1919. Iz teh podatkov posnemamo, da stoji v proizvodnji svile na prvem mestu Japonska s 15.150 tonami, druga priha v poštev Kitajska s 8.720 tonami, tretja Italija s 1.835 tonami in na četrtem mestu stoji dežele bližnjega vzhoda (Turška in njej sosedne male države)

1.040 tonami. Proizvodnja svile vseh drugih držav je neznatna in znaša skupaj le 545. ton

Tkalna industrija na Nemčkem

Ta industrija stoji v Nemčiji po svoji obsežnosti na tretjem mestu, za veleindustrijo železa in za kovinarsko (mehanično) industrijo. Tekom vojne se je nemška tkalna industrija silno razvila; v njo vloženi kapitali so znašali koncem 1920. l. 2.507.626.630 mark.

Nazadovanje industrije jekla v Severni Ameriki.

Industrija jekla v Združenih državah S. A., ki je od januarja do julija lanskega leta stalno napredovala, je začela od tedaj naprej stalno padati. In sicer je od 9.434.008 ton narasla v prvih šestih mesecih leta 1920 do 11.296.363 ton. Na to je začela redno vsak mesec padati in dospela do 4.895.620 ton v juliju t. l. Ti podatki nam deloma objasnjujejo ogromni obseg brezposelnosti v Združenih državah S. A.

Svetovna kriza železnice.

Združenih državah S. A. je znašal primankljaj železnice dne 1. januarja 1920. 600 milijonov dolarjev. Zato so se železniške tarife zvišale za 96 odstotkov v primeri z l. 1914. Na Francoskem je znašal primankljaj koncem l. 1919. 233 milijonov frankov. Zvišal se je tarif za blago za 140 odstotkov, za osebni promet 80, 75 in 70 odstotkov za I., II. in III. razred. Zvišanje tarif v Nemčiji znaša 230 odstotkov, v Nemški Avstriji 390 in v Švici 150 odstotkov. Kanada je povišala tarif za blago za 96 odstotkov in za potnike 68 odstotkov. Vsa povišanja imajo za izhodišče tarife, ki so bile veljavne l. 1914.

Nemška trgovska mornarica.

Nemške parobrodne družbe kupujejo sedaj one parobrode, ki jih je morala Nemčija v smislu mirovne pogodbe odstopiti zmagovalcem. Hamleurg-Südamerika je nedavno kupila od Angležev parnik »Cap Polonio« (21.500 ton) za 150 tisoč angl. funtov sterlingov; še pred tem je bil odkupljen parnik »Suscouman«. Hamburg-Amerika se pogaja z angleško vlado za odkup osmih velikih parnikov, katerih vsaki obsega nad 20 tisoč ton.

Nemčija bo pred preteklem desetih let imela večjo trgovsko mornarico, nego jo je imela pred vojno. Dočim namreč druge velike države gradijo vojne ladje, je Nemčija po mirovni pogodbi posredno prisiljena brigati se samo za razvoj svoje trgovske mornarice in za razvoj svojega gospodarstva sploh.

Nemška trgovska mornarica je bila radi vojne in mirovne pogodbe skoraj popolnoma vničena, ker je njena predvojna tonaža padla po versailleskem miru od 3.150.000 ton na 350.000 ton. Ta grozen položaj Nemcev ni prestrašil, marveč so se takoj s pomnoženo energijo spravili na delo. Nemška vlada je dala ladjedelnicam brez vsake odškodnine na razpolago 12 milijard mark, da zgradijo v dobi petih let najmanj eno tretjino one tonaže, ki jo je Nemčija imela pred vojno. Ladjedelne družbe pa upajo, da bodo svojo obvezo izpolnile že v dveh letih.

Na odlagi tega si lahko predstavljamo, kako bujno življenje vlada sedaj v nemških ladjedelnicah.

Pri nas se v tem času požigajo hiše...

Italijanska vnanja trgovina.

Položaj italijanske trgovine se je po vojni silno poslabšal. Dočim je pred vojno, l. 1913., bil uvoz blaga v Italijo za 32% odstotkov večji od italijanskega izvoza, je bil po vojni, l. 1919., uvoz za 69 odstotkov večji od vsega izvoza. Razun tega je treba vpoštevati sledeče: Italijansko narodno gospodarstvo ni trpelo v kljub pasivnosti trgovske bilance z gube le radi tega, ker se je 32% ni primankljaj pokrival z denarjem, ki so ga tujci prinašali v Italijo in z onimi svotami, ki so jih v svojo domovino pošiljali italijanski izseljenci. Obna ta dva vira italijanskega narodnega gospodarstva sta se sedaj posušila.

Zaključek vsega tega je ta, da je navidezni predvojni primankljaj italijanskega narodnega gospodarstva v znesku ene milijarde in 134 milijonov lir, narasel po vojni v resnični primankljaj, ki znaša letno okroglo 10 milijard lir.

Svetovna žitna letina. Do žetve so se pojavljale v svetu večina posmetistične vesti o uspehu letošnje svetovne žetve žita, a to največ zaradi slabe žetve v Indiji in Rusiji. Sedaj poroča mednarodni inštitut za poljedelstvo v Rimu, da je letošnja žetev vkljub veliki suši, ki se je pojavila skoro po vsem svetu v zadnjih poletnih mesecih, skoro enaka lanski, vsaj v državah severne zemeljske oble. Od teh ima mednarodni inštitut za poljedelstvo v Rimu potrebne cenilne podatke. Te pokrajine izkazujejo celotno produkcijo žita 502 milijona metrskih stotov proti 513 milijonom v letu 1920. Po teh cenitvah bi znašal padec produkcije le dva odstotka.

Evropske države, ki so doslej uradno nanznale uspehe žetve, so: Belgija, Bolgarska, Španija, Finska, Grška, Italija, Nizozemska. Njihov celotni pridelek znaša po uradnih ce-

nitvah 124 milijonov metrskih stotov proti 107 milijonom v preteklem letu. Letošnji uspeh je torej celo boljši nego lanski. V splošnem pravijo poročala ostalih držav razun Rusije, da je povprečen uspeh dober, ponekod celo izoboren.

V Ameriki se ceni množina letošnjega žita: v Zedinjenih državah in Kanadi na 206 milijonov metrskih stotov proti 284 milijonom lanskega leta. Letošnja posejana površina v Zedinjenih državah in Kanadi je bila mnogo večja, nego lani, in ni ta večji pridelek v nikakem razmerju s površino. Silna vročina in suša v juliju je namreč uničila skoro vse jaro žito. Iz drugih severo- in južno-ameriških držav ni natančnejših poročil.

V ostalih deželah, Indiji, Japonski, Alžiru, Maroku, Tunisu se ceni celokupni pridelek žita na 94 milijonov metrskih stotov proti 120 milijonom lanskega leta. Primankljaj izvira od zelo slabe žetve v Indiji.

Ti podatki nam torej kažejo, da o slabi svetovni žitni letini ne smemo govoriti, ako izvažamo Rusijo. V Rusiji, kjer je letos žetev odpovedala, bo šlo mnogo preveč iz držav, ki so imele dobre žetve.

Ponudbe za gradnjo jadranske železnice. Iz Belgrada se poroča: Prometno ministrstvo je prejelo ponudbe za gradnjo jadranske železnice od skupine ruski bankirjev, od nekega ameriškega in angleškega konzorcija. Ker hočejo ruski bankirji, da se jim da najprej koncesija, a da bodo potem pribavili potrebni kapital, prihajata v poštev samo ponudbi ameriškega in angleškega konzorcija.

Posojilnica za II. Gistriški okraj pri Trnovem

reg. zadruga z neomejeno zavezo

vabi na

XXVI. redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 25. septembra 1921 ob 2. uri popoldne, v uradnih prostorih v Trnovem.

DNEVNI RED:

- 1. Poročilo načelnštva.
2. Poročilo in nasveti nadzorništva.
3. Odobritev letnih računov za l. 1919 in 1920.
4. Čitanje revizijskega poročila in ukrepi vsled istega.
5. Prememba pravil.
6. Volitev načelnštva in nadzorništva.
7. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, vršil se bo v smislu § 35 zadr. pravil pol ure pozneje, isti dan, v istih prostorih in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo sklepal brez-pogojno ne glede na število navzočih članov.

NAČELNIŠTVO.

MALI OGLASI

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina l. 2.—. Debele črke 40 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina l. 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

PEKA samskega, spretno moč, (pozneje postane samostojen), sprejme Ivan Zelen, Senožeče. 1672

NOVONASELJENI krojaški mojster v Nabrežini izdeluje obleke za vsaki stan in po vsakem kroju. Delo lično, cene zmerne. Priporoča se slavnemu občinstvu udani M. Milič. 1675

URARSKI POMOČNIK išče službe. Alfred Stekar, Gorica, Piazza Edmondo De Amicis št. 9. 1676

PRODAJALKA, dobra moč, išče službe v trgovini z mešanim blagom. Zmožna je tudi knjigovodstva in korespondence. Naslov pri upravništvu »Edinosti«. 1677

NOVE POSTELJE L 120.—, vzmeti 70, žimnice 50, nočne omarice, umivalniki, chiffoniers, popolne sobe se prodajo po zmernih cenah v ulici Fonderia 3. 1674

PRIDNA HISNA, sposobna za vsa dela se išče proti dobri hrani in plači. Via Giulia 18, vrata 7. 1673

NOVE POSTELJE za L 120.—, vzmeti 70.—, žimnice 50.—, omarice, umivalnike, chiffonier, mize in popolne sobe se prodajo po ugodni ceni. Fonderia 3. 1627

CUNJE, velike, čiste, bele kupujem po 1 do 4 lire. Ulica Solitario 1. 1648

RAZPRODAJA umetnega gnojila na drobno in debelo. Trst, via Solitario 19. 1650

KRONE, srebne, zlate plačam po najvišji ceni Pertot, S. Francesco 15, II. nad. 1658

TRGOVKA 23 letna, z večletno prakso, govori slovensko in italijansko, išče službe v mestu ali na deželi. Naslov pri upravništvu. 1643

KUPUJEM srebne krone in zlato, ter plačam dražje kot drugi. Ulica Valdirivo št. 36, II. nad. 1671

KROJACNICA Avgust Stular, ul. S. Francesco D'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 23

NAZANJAM slavnemu občinstvu, da sem poleg delavnice odprla tudi salon za izgotovljene zim-ske obleke in letne plače ter raznovrstne obleke. Priporočam se za obilni obisk. A. Mer-molja Rieger, ulica Commerciale 3. 586

ZLATO in srebne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, urar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga). 44

PRIPOROČA se dobroznana brivnica Josip Jerman, Trst, ul. XXX. Ottobre 14. (37)

UBIRALEC in popravilalec glasovirjev in harmonijev. Pečar Andrej, Trst, via Coroneo 1, V. nad. 38

POZORI! Srebne krone in zlato po najvišjih cenah plačuje edini grossist Belleli Vita, Via Madonnina 10, I. 38

ALFA-LAVAL izdeluje najboljše stroje in opreme za mlekarne in sirarne. Ta pri nas že pred vojno splošno uperljana tvrdka instalira kompletne mlekarne s parnimi napravami, pastilizatorji, hladilni posnemalniki, pinjami, tehtnicami za mleko, črpalnicami, kangljami itd. razprodaja pa tudi posamezne stroje in obavlja popravila pri njih kupljenih strojev. Se posebno zanaa pa so otni possemalniki.

Alfa-Lavalovi posnemalniki izdelujejo v vseh velikostih. Najmanjši posnema 1 liter mleka na minuto in je v uporabi v najmanjših gospodarstvih (20-30 l. mleka na dan). — Za vsa podrobna pojasnila, cene in nabave se je obrniti na Ing. D. Gustinčič, Trst, Sv. Ivan 1009. (11)

Pozor Amerikanci-Primorci!

V večjem trgovskem središču se prodaja velika popolnoma nova trgovska hiša radi preselitve. Hiša je prosta kot nova vseli omejitve stanovanjske narabe in davka. Ponudbe pod »TRGOVSKA HLA« na anončno družbo ALOMA COMPANY z o. z. Ljubljana, Kongresni trg 5. 676

Proda se motorno kolo „F. N.“ 3 1/2 HP s kardanom. Naslov pove upravništvu. 732

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu registrirana zadr. z neomejenim jamstvom ul. Pier Luigi da Palestrina št. 4, I. n sprejema hranilne vloge od L 1 dalje avadne vloge obrestuje po 4 1/2%, večje po dogovoru. Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune. — Posoja hranilne pušice na dom. — Rentni davek plačuje iz svojega. Daje posojila po najugodnejših pogojih na vknjižbe, na osebno poroštvo, na zastave vrednostnih listin. Uradne ure vsak dan izvzemši nedelj in praznikov od 8 do 1.

Županstvo občine SEŽANA odda delo poprave občinskega napajališča ali kala v Sežani na »Vid-mišču« pod garancijo najnižjemu ponudniku. Interesenti te stroke se vabijo, da predmetno delo pregledajo, ter končno predložijo svoje tozadevne ponudbe najkasneje do konca tekočega meseca. 725

ŽUPANSTVO - SEŽANA. ŽIVNOSTENSKA BANKA PODRUŽNICA V TRSTU Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača. Delniška glavica in rezervni zaktid K. Č. Sl. 225.000.000 Izvzije kulantno vse bančne in menjalnične transakcije. Uradne ure od 9-13

Zaloga domačih vin: belega vipavca, istrskega refoška in kraškega terana na debelo in za družine. Postrežba na dom. Cene zmerne Ul. Cunicoli št. 8. Štrancar.

VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV dežnikov, belih in pisanih, žepnih robcev, možkih nogavic itd. K. ECKENEL, Trst, Corso V. E. III. št. 24

Urnar in zlatarna FRANCESCO BUDA Trst, Via Scallinata št. 1 sprejema vsakovrstna popravila. — Cene vedno najnižje. 41 Kupuje srebne krone. Pozor na naslov!

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu registrirana zadr. z neomejenim jamstvom ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I. sprejema hranilne vloge od L 1 dalje. Navadne vloge obrestuje po 4 1/2%, večje po dogovoru. Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune. — Posoja hranilne pušice na dom. — Rentni davek plačuje iz svojega. Daje posojila po najugodnejših pogojih na vknjižbe, na osebno poroštvo, na zastave vrednostnih listin. Uradne ure vsak dan izvzemši nedelj in praznikov od 8 do 1.

ALOJZIJO POVH Trst, telefon št. 3-29 Piazza Garibaldi 3 (na) bank) Ker potrebujem večjo množino srebra, je plačam po najvišjih cenah.

Ljubljanska kreditna banka Podružnica v Trstu. Centrala v Ljubljani. Podružnice: Celje, Borovlje, Gorica, Saraj., Spitt. Trst, Maribor Ptuj, Delniška glavica K 50.000.000. Rezerva K 45.000.000. Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3 1/2% obrestovanju na žiro-račune proti 3% obrestovanju. Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne na'oge in daje v najem varnostne celice. Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13

Na prodaj: pekarna, gostilna, sodavodnica, 14 oralov zemlje, dobre gostilne, mesnice, trgovine v mestu in okolici. Kraska vila s pohištvom v Celju. Lepa kmetijska posestva vsake vrste, veleposestva, graščine, vinogradska posestva, mlin, žage, hiše in vile. — Pojasnila daje Karol Breznik, Celje, ul. Dolgopolje 3 Slovenija - Jugoslavija.

Dr. J. Bačar zdravnik v Gorici, Via Tre Rè 9 se je vrnil. Upeljal je specifično zdravljenje zoper jetiko.

ZALOGA GUMIJEV: Pirelli Engelbert Lutetia Vulkanizacija cevi. — Popravljanje pokrivalnikov. Motorna hidravlična stiskalnica za montažo obrocev. Zaloga bencina in mazil prve vrste. Cene zmerne. Ing. F. RIBI & C. - Gorica.

Tiskarna „Edinost“ v Trstu izvrsuje vsa tiskarska dela točno in solidno. Prostorji tiskarne se nahajajo v ulici Sv. Franciška Asiškega št. 20

DREOSSI & C° Trst — Piazza Oberdan 1 — Trst Zaloga železnin in kuhinjskih potrebščin — Izbera ročnih strojev za drobljenje mesa — Tehtnice, šape, lopate, vile, škropilniki, krtače za konje in vrole itd. po zmernih cenah

JADRANSKA BANKA sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji. Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien. Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu